

**A Magyar Nemzeti Bank 9/2023. (IX.15.) számú ajánlása
a tőkepiaci intézmények személyes ügyletekre vonatkozó belső szabályairól**

I. Az ajánlás célja és hatálya

Az ajánlás célja a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) elvárásainak megfogalmazása, és ezzel a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése, a vonatkozó jogszabályok egységes alkalmazásának elősegítése az MNB által felügyelt tőkepiaci intézmények személyes ügyletekre vonatkozó belső eljárási szabályaival kapcsolatban.

Az MNB által felügyelt tőkepiaci intézmények személyes ügyletekre vonatkozó jogszabályi előírásait a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Bszt.), a kollektív befektetési formákról és kezelőikről, valamint egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2014. évi XVI. törvény (a továbbiakban: Kbftv.), a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény (a továbbiakban: Tpt.) rendelkezései, valamint az e törvényekben foglalt felhatalmazó rendelkezések alapján kiadott, vonatkozó jogszabályok tartalmazzák.

Az MNB kiemelten fontosnak tartja, hogy az ügyfél számára hátrányt okozó érdekösszeütközések, összeférhetetlenségi helyzetek azonosítását, kezelését, megelőzését szolgáló eljárások hatékonyan épüljenek be az ügyfelek részére befektetési szolgáltatási tevékenységet, kiegészítő szolgáltatást vagy befektetéskezelési tevékenységet végző, az MNB felügyelete alá tartozó tőkepiaci intézmények napi működésébe, továbbá integráns részét képezzék ezen intézmények szabályozási, folyamatszervezési és ellenőrzési gyakorlatának.

Az MNB ezen túl kritikusnak tekinti, hogy a fent hivatkozott jogszabályok hatálya alá tartozó intézmények minden észszerűen elvárható intézkedést tegyenek meg a bennfentes információhoz, vagy más bizalmas információkhoz (ideértve különösen, de nem kizárólagosan az üzleti titkot, értékpapírtitkot, biztosítási titkot, banktitkot és az adatvédelemről szóló jogszabályok által védett információt) való jogszerűtlen hozzáférés, és azok jogosulatlan felhasználásának megakadályozása érdekében.

Az ajánlás címzettjei a Bszt. 4. § (2) bekezdés 10. pontja szerinti befektetési vállalkozások, a Bszt. 3. § (2) bekezdése szerinti befektetési szolgáltatási tevékenységet végző vagy kiegészítő szolgáltatást nyújtó hitelintézetek (a továbbiakban együtt: Befektetési Szolgáltató), a csak zártkörű alapokat kezelő Kbftv. szerinti alapkezelők kivételével a Kbftv. hatálya alá tartozó befektetési alapkezelők (a továbbiakban: Befektetési Alapkezelő) és a Bszt. 4. § (2) bekezdés 34a. pontja szerinti kereskedési helyszínek.

Ezen ajánlás hatálya nem terjed ki a Befektetési Szolgáltató vagy a Befektetési Alapkezelő által a javadalmazási politikájának keretében juttatott értékpapírokra. Jelen ajánlás a jogszabályi

rendeletekre teljeskörűen nem utal vissza az elvek és elvárások megfogalmazásakor, a kapcsolódó jogszabályi előírásoknak való megfelelést az MNB továbbra is elvárja.

Jelen ajánlásban nem a piaci visszaélésekről (piaci visszaélésekről szóló rendelet), valamint a 2003/6/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv és a 2003/124/EK, a 2003/125/EK és a 2004/72/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2014. április 16-i 596/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: MAR) tárgykörben alapvetőnek tekinthető elvárásai kerülnek kifejtésre, az ajánlás rendelkezéseinek betartása ugyanakkor értelemszerűen a piaci visszaélések megelőzését is elősegíti.

Jelen ajánlás adatkezelési, adatvédelmi kérdésekben iránymutatást nem fogalmaz meg, a személyes adatok kezelése vonatkozásában semmilyen elvárást nem tartalmaz, és az abban foglalt követelmények semmilyen módon nem értelmezhetők személyes adatok kezelésére vonatkozó felhatalmazásnak. Az ajánlásban rögzített felügyeleti elvárások teljesítésével összefüggésben történő adatkezelés kizárólag a mindenkor hatályos adatvédelmi jogszabályi rendelkezések betartásával végezhető.

II. Értelmező rendelkezések

1. Jelen ajánlás alkalmazásában:

- a) *releváns személy*: a 2014/65/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a befektetési vállalkozások szervezeti követelményei és működési feltételei, valamint az irányelv alkalmazásában meghatározott kifejezések tekintetében történő kiegészítéséről szóló 2016. április 25-i (EU) 2017/565 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 2. cikk 1. pontjában meghatározott fogalom;
- b) *érintett személy*: a Kbtv. 4. § (1) bekezdés 32. pontjában meghatározott fogalom, megfelelően alkalmazva az ABAK-ra is;
- c) *személyes ügyletek*:
 - ca) a III. pont vonatkozásában: a Rendelet 28. cikkében meghatározott fogalom,
 - cb) a IV. pont vonatkozásában: a Kbtv. 28. § (1) bekezdésben meghatározott fogalom;
- d) *azonosított releváns személy*: a Befektetési Szolgáltató mindazon releváns személyei, akik esetében megállapítható az összeférhetlenséghez vezető tevékenységben való érintettség, illetve a MAR 7. cikk (1) bekezdése szerinti bennfentes információhoz vagy más, ügyfelekkel vagy nevükben kötött ügyletekkel kapcsolatos bizalmas információhoz való hozzáférés lehetősége;
- e) *azonosított érintett személy*: a Befektetési Alapkezelő mindazon érintett személyei, akik esetében megállapítható az összeférhetlenséghez vezető tevékenységben való érintettség, illetve a MAR 7. cikk (1) bekezdése szerinti bennfentes információhoz vagy más, a kollektív befektetési formákkal kapcsolatos, illetve a kollektív befektetési formákkal vagy a kollektív befektetési formák nevében, azok részére kötött ügyletekkel kapcsolatos bizalmas információhoz való hozzáférés lehetősége.

2. Az ajánlásban használt további fogalmak a kapcsolódó jogszabályokban, így különösen a Bszt.-ben, a Kbtv.-ben és a Tpt.-ben meghatározottak szerint értelmezendők.

III. A Befektetési Szolgáltatót érintő személyes ügyletekre vonatkozó elvárások

3. Az MNB elvárja, hogy az azonosított releváns személyek jelen ajánlás szerinti – pénzügyi eszközre vonatkozó – személyes ügyletkötésre irányuló megbízásait – az állampapírok és kollektív befektetési értékpapírok kivételével – a Befektetési Szolgáltató az arra vonatkozó előzetes engedély megadásához kösse, és az engedély érvényességi időtartamát 1 munkanapban maximálja, azaz az azonosított releváns személynek 1 munkanap áll a rendelkezésére, hogy az engedélyezett megbízást a számlavezető Befektetési Szolgáltatójánál megadja. A Befektetési Szolgáltató számára javasolt az engedélykérelemben azon kereskedési paraméterek bekérése, amelyekkel a releváns személy ügyletet kíván kötni.
4. Az MNB elvárja továbbá, hogy a Befektetési Szolgáltató – az állampapírok, és kollektív befektetési értékpapírok kivételével – szabályozza az azonosított releváns személyek személyes ügyleteiben érintett pénzügyi eszközök tartási idejét, amelynek keretében elvárt legalább 30 napos tartási kötelezettség meghatározása. Az MNB elvárja, hogy a Befektetési Szolgáltató a 30 napnál rövidebb hátralévő futamidejű pénzügyi eszköz esetében az azonosított releváns személyek részére vételi irányba személyes ügyletkötési tilalmat írjon elő.
5. Az MNB célszerűnek tartja, hogy a Befektetési Szolgáltató az azonosított releváns személyek körének a Befektetési Szolgáltató vonatkozásában való azonosítását, definiálását, annak indokolt esetben történő – de legalább negyedéves rendszerességű – felülvizsgálatát és az azonosított releváns személyek személyes ügyleteivel kapcsolatos feladatokat – így elsősorban azok rendszeres ellenőrzését szolgáló belső mechanizmusok kialakítását, az ügyletkötések előzetes engedélyezését, és a jelen ajánlásban írt elvárások nyomán követését – független terület (lehetőség szerint a megfelelési terület) hatáskörébe utalja. Az MNB emellett fontosnak tartja, hogy a felelős terület ezirányú tevékenységéről, tapasztalatairól rendszeres jelleggel – legalább éves szinten – számoljon be a Befektetési Szolgáltató vezető testülete számára.
6. Az MNB elvárja, hogy a Rendelet 29. cikk (1) bekezdésében meghatározott kötelezettség teljesítése keretében a Befektetési Szolgáltató – lehetőség szerint annak megfelelési területe, az azonosított releváns személyek személyes ügyleteinek előzetes engedélyezésén túlmenően – végezzen utólagos, legalább negyedéves rendszerességű, dokumentált vizsgálatot az azonosított releváns személyek személyes ügyletei vonatkozásában, annak ellenőrzése céljából, hogy a Rendelet 29. cikk (2) bekezdése szerinti kritériumok azonosíthatók-e.

7. Az MNB elvárja, hogy a Befektetési Szolgáltató az azonosított releváns személyek és más ügyfelek szabályozott piacokon és multilaterális kereskedési rendszereken kívül adott megbízásait ne párosítsa közvetlenül.
8. Az MNB követendő gyakorlatnak tekinti, ha a Befektetési Szolgáltató a teljes ügyfélkörén belül kizárólag abban az esetben különbözteti meg pozitívan az azonosított releváns személyeket, és biztosít számukra kedvezőbb feltételeket – többek között pl. a díjak, a tőkeáttétel, valamint az árjegyzés tekintetében –, amennyiben a befektetési szolgáltatások igénybevételéhez kapcsolódóan ennek racionális, a befektetési szolgáltatás nyújtásának hatékonyságával, jövedelmezőségével összefüggő alapja van (kezelt állomány mérete, tranzakciós forgalom volumene stb.), és ez az elbánás minden ügyfele számára biztosított feltételrendszeren alapul.
9. Az MNB elvárja, hogy a személyes ügyletek nyilvántartása minimálisan kiterjedjen az azonosított releváns személyek személyes ügyleteinek következő tartalmi elemeire: ügyletkötő személy, ügyletkötés tárgya, mennyisége, ára, ideje, kereskedési helyszíne. Az MNB elvárja továbbá, hogy a Befektetési Szolgáltató biztosítsa a nyilvántartási rendszerében az azonosított releváns személyek személyes ügyleteinek egyedi lekérdezhetőségét, illetve az azonosított releváns személyek részére vezetett számláknak az egyértelmű beazonosíthatóságát és lekérdezhetőségét a teljes ügyfélkör részére vezetett számlák körében.

IV. A Befektetési Alapkezelőt érintő személyes ügyletekre vonatkozó elvárások

10. Az MNB elvárja, hogy a Befektetési Alapkezelő az azonosított érintett személyek esetében a Befektetési Alapkezelő által kezelt nyilvános befektetési alapok vonatkozásában személyes ügyletkötési korlátozásokat írjon elő, amelynek keretében elvárt legalább 12 hónapos tartási kötelezettség meghatározása.
11. Az MNB jó gyakorlatnak tartja, hogy az azonosított érintett személyek a jelen ajánlás szerinti személyes ügyletkötésre irányuló megbízásait – az állampapírok, a Befektetési Alapkezelő kezelésében álló zártkörű kollektív befektetési értékpapírok, illetve nem a Befektetési Alapkezelő kezelésében álló kollektív befektetési értékpapírok kivételével – a Befektetési Alapkezelő az arra vonatkozó előzetes engedély megadásához kösse, és az engedély érvényességi időtartamát 1 munkanapban maximálja, azaz az azonosított érintett személynek 1 munkanap áll a rendelkezésére, hogy az engedélyezett megbízást a számlavezető Befektetési Szolgáltatójánál megadja. A Befektetési Alapkezelő számára javasolt az engedélykérelemben azon kereskedési paraméterek bekérése, amelyekkel az azonosított érintett személy ügyletet kíván kötni.
12. Az MNB elvárja továbbá, hogy a Befektetési Alapkezelő – az állampapírok, a Befektetési Alapkezelő kezelésében álló zártkörű kollektív befektetési értékpapírok, illetve nem a

Befektetési Alapkezelő kezelésében álló kollektív befektetési értékpapírok kivételével a 10. pont alapján meghatározott korlátok sérelme nélkül – szabályozza az azonosított érintett személyek személyes ügyleteiben érintett pénzügyi eszközök tartási idejét, amelynek keretében elvárt legalább 30 napos tartási kötelezettség meghatározása. Az MNB elvárja, hogy a Befektetési Alapkezelő a 30 napnál rövidebb hátralévő futamidejű pénzügyi eszköz esetében az azonosított érintett személyek részére vételi irányba személyes ügyletkötési tilalmat írjon elő.

13. Az MNB célszerűnek tartja, hogy a Befektetési Alapkezelő az azonosított érintett személyek körének a Befektetési Alapkezelő vonatkozásában való azonosítását, definiálását, annak folyamatos, indokolt, de legalább negyedéves rendszerességű felülvizsgálatát és az azonosított érintett személyek személyes ügyleteivel kapcsolatos feladatokat – így elsősorban a személyes ügyletek rendszeres ellenőrzését szolgáló belső mechanizmusok kialakítását, az ügyletkötések előzetes engedélyezését, és a jelen ajánlásban írt elvárások nyomon követését – független terület (lehetőség szerint a megfelelési terület) hatáskörébe utalja. Az MNB emellett fontosnak tarja, hogy a felelős terület ezirányú tevékenységéről, tapasztalatairól rendszeres jelleggel – legalább éves szinten – számoljon be a Befektetési Alapkezelő vezető testülete számára.

V. A kereskedési helyszínt érintő személyes ügyletekre vonatkozó elvárások

14. Az MNB elvárja, hogy a kereskedési helyszín bennfentes információ vezető állású személy részére történő átadása esetén külön felhívja erre a tényre az adott vezető állású személy figyelmét.
15. Az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha a kereskedési helyszín – az állampapír, illetve kollektív befektetési értékpapír kivételével – nem teszi lehetővé az alkalmazottai számára az ügyletkötést a kereskedési helyszínre bevezetett, illetve bevezetés alatt álló termékekre, illetve azon strukturált termékekre, amelyek alaptermékei között van a kereskedési helyszín által működtetett kereskedési platformok bármelyikére bevezetett termék.
16. Amennyiben a kereskedési helyszín alkalmazottja javadalmazási politika keretében szerez a 15. pontban említett terméket, úgy – a 15. pontban foglaltaktól eltérően – az érintett termék alkalmazott általi értékesítését eredményező ügyletekkel összefüggésben az MNB elvárja, hogy a kereskedési helyszín a 3. és az 5. pontban foglaltakat megfelelően alkalmazza.
17. Az MNB elvárja, hogy a kereskedési helyszín a vele megbízási jogviszonyban álló természetes személyeket minősítse az érzékeny információkhoz való hozzáférés lehetősége szempontjából. Az MNB ezen túlmenően elvárja, hogy az ilyen információkhoz hozzáférő természetes személyek vonatkozásában a kereskedési helyszín tegyen meg minden észszerűen elvárható intézkedést az érzékeny információkhoz való jogszerűtlen hozzáférés, és azok jogosulatlan felhasználásának megakadályozása érdekében, így elsősorban a

kereskedési helyszín alkalmazottaira vonatkozó személyes ügyletekkel kapcsolatos rendelkezések ezen személyekre is megfelelően alkalmazásra kerüljenek.

18. Indokolt, hogy a kereskedési helyszín a személyes ügyletekkel kapcsolatos feladatokat – így elsősorban a személyes ügyletek és a vonatkozó nyilatkozatok nyilvántartásának vezetését, a személyes ügyletek folyamatos felügyeletét – független (lehetőség szerint a megfelelőségi) terület hatáskörébe utalja. Az MNB emellett fontosnak tartja, hogy a felelős terület ezirányú tevékenységéről, tapasztalatairól rendszeres jelleggel számoljon be a kereskedési helyszín vezető testülete számára.

VI. Záró rendelkezések

19. Az ajánlás a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 13. § (2) bekezdés i) pontja szerint kiadott, a felügyelt pénzügyi szervezetekre kötelező erővel nem rendelkező szabályozó eszköz. Az MNB által kiadott ajánlás tartalma kifejezi a jogszabályok által támasztott követelményeket, az MNB jogalkalmazási gyakorlata alapján alkalmazni javasolt elveket, illetve módszereket, a piaci szabványokat és szokványokat.
20. Az ajánlásnak való megfelelést az MNB az általa felügyelt pénzügyi szervezetek körében az ellenőrzési és monitoring tevékenysége során figyelemmel kíséri és értékeli, összhangban az általános európai felügyeleti gyakorlattal.
21. Az MNB felhívja a figyelmet arra, hogy a pénzügyi szervezet az ajánlás tartalmát szabályzatai részévé teheti. Ebben az esetben a pénzügyi szervezet jogosult feltüntetni, hogy vonatkozó szabályzatában foglaltak megfelelnek az MNB által kiadott vonatkozó számú ajánlásnak. Amennyiben a pénzügyi szervezet csupán az ajánlás egyes részeit kívánja szabályzataiban megjeleníteni, úgy az ajánlásra való hivatkozást kerülje, illetve csak az ajánlásból átemelt részek tekintetében alkalmazza.
22. Az MNB a jelen ajánlás alkalmazását 2023. október 1. napjától várja el az érintett pénzügyi szervezetektől.
23. A tőkepiaci intézmények személyes ügyletekre vonatkozó belső szabályairól szóló 18/2019. (IX. 20.) MNB ajánlás 2023. október 1. napján hatályát veszti.

Dr. Matolcsy György sk.
a Magyar Nemzeti Bank elnöke